

Profiel A: Basisopleiding Asbest

(Concept: op basis van definitieve wet- en regelgeving, wijzigingen in processchema en SMART-NS kunnen nog wijzigingen worden aangebracht)

Asbest is vanwege de materiaaleigenschappen in het verleden veel gebruikt, bijvoorbeeld in gebouwen. Asbestvezels kunnen bij inademing diep in de longen doordringen en op lange termijn ernstige ziektes met vaak een fatale afloop veroorzaken. Tijdens het werken aan asbesthoudende materialen komen asbestvezels vaak makkelijk los en in de lucht terecht. Die worden vervolgens ingeademd en verspreid naar de leefomgeving.

Gezond en veilig werken

Omdat blootstelling aan asbest op het werk grote risico's oplevert voor de gezondheid en veiligheid van werknemers, heeft de Europese Unie richtlijn 2009/148/EG (gewijzigd door RL 2023/2668/EU) opgesteld om werknemers hiertegen te beschermen. Voor Nederland is deze richtlijn uitgewerkt in de arbeidsomstandighedenregelgeving. Hierin is onder andere vastgelegd dat alle medewerkers die werken met asbest, een erkende opleiding moeten volgen die hen voorbereidt op de risico's van het werken met asbest.

De Basisopleiding Asbest is verplicht voor alle werkenden die vallen onder artikel 4.30 van het Arbobesluit onder categorie B tot en met categorie F en voor anderen die werkzaamheden verrichten aan asbest.

Doelgroep

Het profiel Basisopleiding Asbest voorziet in basiskennis en -vaardigheden voor werknemers die werkzaamheden verrichten waarbij mogelijke blootstelling aan asbest onlosmakelijk verbonden is aan hun werkzaamheden. Dat kan zijn omdat ze zelf werken aan asbest of werk doen dat is gekoppeld aan die werkzaamheden waardoor ze ook kunnen worden blootgesteld. De focus ligt op signaleren, bewustwording van risico's voor eigen veiligheid en veiligheid van de omgeving, en te ondernemen stappen die bij het aantreffen van asbesttoepassingen volgens wet- en regelgeving verplicht zijn.

Voor verschillende beroepsgroepen die in hun werkzaamheden wel met asbest in aanraking komen, maar geen werkzaamheden met asbest uitvoeren, volstaat deze opleiding. De inhoud van deze opleiding dient daarbij afgestemd te worden op de aard van de werkzaamheden van de betreffende beroepsgroep.

Opleiding en/of examinering

Voor de hiervoor genoemde doelgroep is het volgen van de opleiding Basisopleiding Asbest bij een erkende opleider verplicht. Aan profiel A is zowel voor de initiële opleiding als voor de nascholing geen examen verbonden.

Wanneer iemand ook een erkende opleiding volgt in een van de overige categorieën, wordt de kennis uit A als bekend verondersteld. Dit houdt in dat de kennis uit Profiel A ook in het initiële examen van Cat C t/m F aan de orde kan komen.

Onderwerpen met toelichting

De inhoud van de Basisopleiding Asbest is vastgelegd in de volgende onderwerpen:

1. Toepasselijke wet – en regelgeving
De kandidaat heeft inzicht in het wettelijke kader van de asbestketen (Arbowetgeving) en kan de rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de verschillende partijen benoemen, evenals de voorwaarden waaronder gecertificeerde bedrijven en bedrijven met een vergunning en deskundigen verplicht moeten worden ingezet.
2. Eigenschappen van asbest en invloed op gezondheid
De kandidaat begrijpt de ernstige gezondheidsrisico's van asbestblootstelling, kan de hiermee samenhangende ziekten en de invloed van overige factoren (zoals de latentietijd en roken) benoemen, en kent het verschil in risico tussen diverse asbestsoorten.
3. Soorten producten en materialen met asbest
De kandidaat is in staat om asbesthoudende materialen en toepassingen te herkennen en te categoriseren op basis van materiaaleigenschappen (zoals hechtgebondenheid) en historisch gebruik, specifiek gericht op het eigen werkveld.
4. Handelingen die kunnen leiden tot blootstelling en belang van preventieve controles om blootstelling te minimaliseren
Dit onderwerp richt zich op het herkennen van werkzaamheden (zoals boren, schuren of breken) waarbij asbestvezels vrij kunnen komen. Het benadrukt het belang van voortdurende waakzaamheid en het uitvoeren van preventieve controles om te borgen dat de gekozen werkmethoden zorgen voor het minimaliseren van de blootstelling aan asbestvezels voor de werknemer en de omgeving.
5. Veilige werkwijzen, controles en (persoonlijke) beschermingsmiddelen
De kandidaat kent de noodzakelijke preventieve maatregelen en de verantwoordelijkheden rondom het gebruik en onderhoud van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) om blootstellingsrisico's in diverse werksituaties te minimaliseren.
6. Nood- en ontsmettingsprocedures
De kandidaat weet hoe adequaat te handelen bij (vermeende) calamiteiten of onverwachte vondsten van asbestverdacht materiaal om verdere verspreiding en blootstelling direct te voorkomen.
7. Veilige afvalverwijdering
De kandidaat kan de voorschriften voor het veilig omgaan met asbesthoudend afval benoemen en is in staat om te beoordelen of de verpakking en etikettering voldoen aan de gestelde criteria.
8. Eisen voor medisch toezicht
De kandidaat is op de hoogte van de wettelijke verplichting van de werkgever om werknemers periodiek in de gelegenheid te stellen een medisch onderzoek te ondergaan

Eind- en toetstermen profiel A Basisopleiding asbest

1. Toepasselijke wet- en regelgeving

Context: De kandidaat heeft inzicht in het wettelijke kader van de asbestketen (Arbowetgeving) en kan de rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de verschillende partijen benoemen, evenals de voorwaarden waaronder gecertificeerde bedrijven en bedrijven met een vergunning en deskundigen verplicht moeten worden ingezet.

Eindterm	Toetstermen (incl. Taxonomie)
1.1 De kandidaat kent de structuur van de asbestwetgeving en de rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van betrokken partijen en toezichthouders.	1.1.1 De kandidaat heeft inzicht in de asbestregelgeving zoals Arboregelgeving, Productenbesluit asbest, Besluit bouwwerken leefomgeving, Asbestverwijderingsbesluit 2005, afgestemd op de doelgroep (K)
	1.1.2 De kandidaat kan de betekenis van de begrippen 'eigenaar', 'werkgever', 'werknemer' en 'deskundige' in de context van de asbestregelgeving uitleggen (K)
	1.1.3 De kandidaat kan de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende partijen in de asbestketen (opdrachtgever, inventariseerder, verwijderaar, handhaver) benoemen (K)
	1.1.4 De kandidaat kan de taken en bevoegdheden van de toezichthouders (Nederlandse Arbeidsinspectie, ILT, Omgevingsdienst) benoemen (K)
1.2 De kandidaat kent de wettelijke verplichtingen voor asbestwerkzaamheden en de gevolgen van het niet naleven daarvan.	1.2.1 De kandidaat kan aangeven in welke situaties de inzet van een asbestinventarisatiebedrijf of bedrijf met een vergunning voor asbestverwijdering wettelijk verplicht is (K)
	1.2.2 De kandidaat kan uitleggen welke sancties en gevolgen er zijn voor bedrijven die zich niet aan de asbestwetgeving houden (K).

2. Eigenschappen van asbest en invloed op gezondheid

Context: De kandidaat begrijpt de ernstige gezondheidsrisico's van asbestblootstelling, kan de hiermee samenhangende ziekten en de invloed van overige factoren (zoals de latentietijd en roken) benoemen, en kent het verschil in risico tussen diverse asbestsoorten.

Eindterm	Toetstermen (incl. Taxonomie)
2.1 De kandidaat kent de gezondheidsrisico's van asbest, begrijpt hoe blootstelling schadelijk is voor de gezondheid en kan uitleggen welke factoren het risico vergroten.	2.1.1 De kandidaat kan uitleggen hoe asbestvezels het menselijk lichaam binnendringen en waarom het inademen van microscopische vezels schadelijk is (K)
	2.1.2 De kandidaat kan de s c ziekten die door asbestblootstelling worden veroorzaakt (asbestose, mesotheliom, longkanker) benoemen en de ernst ervan duiden (K)
	2.1.3 De kandidaat kan uitleggen wat 'latentietijd' betekent en wat dit betekent voor het volgen van de gezondheid (K)
	2.2.4 De kandidaat kan uitleggen h dat roken en asbest samen het risico op longkanker verhogen (K)
2.2 De kandidaat kent de eigenschappen, verschillen en risico's van asbestsoorten.	2.2.1 De kandidaat kan aangeven waarom asbest vroeger veel werd gebruikt, op basis van de eigenschappen van het materiaal (zoals hittebestendigheid, isolatiewaarde) (K)

	2.2.2 De kandidaat kan het verschil uitleggen tussen serpentijnasbest (chrysotiel) en amfiboolasbest (o.a. amosiet, crocidoliet) (K)
--	--

3. Soorten producten en materialen met asbest

Context: De kandidaat is in staat om asbesthoudende materialen en toepassingen te herkennen en te categoriseren op basis van materiaaleigenschappen (zoals hechtgebondenheid) en historisch gebruik, specifiek gericht op het eigen werkveld.

Eindterm	Toetstermen (incl. Taxonomie)
3.1 De kandidaat kan asbesttoepassingen herkennen op basis van historische toepassing, materiaalsoort en kenmerken van hechtgebonden en niet-hechtgebonden asbest.	3.1.1 De kandidaat kan de belangrijkste historische periodes (bouw- en productie jaren) i benoemen waarin asbest op grote schaal is toegepast in Nederland (T)
	3.1.2 De kandidaat kan het onderscheid maken tussen hechtgebonden asbest (vastgelegd in een matrix) en niet-hechtgebonden asbest (losse structuur) (K)
	3.1.3 De kandidaat kan veelvoorkomende asbesthoudende producten in de bouw- en installatietechniek (bijv. golfplaten, standpijpen, vinyltegels, isolatiekoord) herkennen (T)
	3.1.4 De kandidaat kan locaties en toepassingen binnen het eigen specifieke werkveld aanwijzen waar mogelijk asbest aanwezig kan zijn (T)

4. Handelingen die kunnen leiden tot blootstelling en belang van preventieve controles

Context: Dit onderwerp richt zich op het herkennen van werkzaamheden (zoals boren, schuren of breken) waarbij asbestvezels vrij kunnen komen. Het benadrukt het belang van voortdurende waakzaamheid en het uitvoeren van preventieve controles om te borgen dat de gekozen werkmethoden zorgen voor het minimaliseren van de blootstelling aan asbestvezels voor de werknemer en de omgeving.

Eindterm	Toetstermen (incl. Taxonomie)
4.1 De kandidaat kan risicovolle situaties en werkzaamheden met asbest herkennen en passende maatregelen toepassen om vezelverspreiding en blootstelling te voorkomen.	4.1.1 De kandidaat kan aangeven welke handelingen en mechanische bewerkingen (zoals boren, zagen, schuren, slopen, hogedrukreinigen) leiden tot de emissie van asbestvezels (T)
	4.1.2 De kandidaat kan uitleggen hoe de staat van het materiaal (beschadigd of intact) invloed heeft op vezelemissie bij lichte aanraking of trilling (T).
	4.1.3 De kandidaat kan uitleggen waarom en hoe je de werkplek vooraf controleert (een visuele inventarisatie) om asbestrisico's uit te sluiten (B).
	4.1.4 De kandidaat kan benoemen hoe de verspreiding van vezels naar de directe omgeving (bewoners, passanten) tijdens werkzaamheden voorkomen kan worden (B)

5. Veilige werkwijzen, controles en (persoonlijke) beschermingsmiddelen

Context: De kandidaat kent de noodzakelijke preventieve maatregelen en de verantwoordelijkheden rondom het gebruik en onderhoud van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) om blootstellingsrisico's in diverse werksituaties te minimaliseren.

Eindterm	Toetstermen (incl. Taxonomie)
5.1 De kandidaat kan veilig werken bij (vermoedelijke) aanwezigheid van asbest door risico's te beoordelen en de juiste beschermingsmaatregelen te nemen.	5.1.1 De kandidaat kan gegeven een situatie bepalen hoe hij moet handelen als bekend wordt dat in een ruimte of een omgeving een vermoeden van asbest bestaat (B)
	5.1.2 De kandidaat kan beoordelen of hij zijn werkzaamheden veilig kan uitvoeren op basis van de situatie en de opdracht. (B)
	5.1.3 De kandidaat weet welke PBM's doorgaans bij asbestverwijderingswerkzaamheden worden toegepast.

6. Nood- en ontsmettingsprocedures

Context: De kandidaat weet hoe adequaat te handelen bij (vermeende) calamiteiten of onverwachte vondsten van asbestverdacht materiaal om verdere verspreiding en blootstelling direct te voorkomen.

Eindterm	Toetstermen (incl. Taxonomie)
6.1 De kandidaat kan correct handelen bij onverwachte asbestsituaties volgens de geldende procedures.	6.1.1 De kandidaat kan benoemen wat je direct moet doen als je onverwacht mogelijk asbest aantreft (werk stoppen, plek afzetten, melden) (P=>T)
	6.1.2 De kandidaat weet wat hij moet doen als een asbesthoudend materiaal tijdens het werk beschadigd raakt (werk stoppen, plek afzetten, melden) (P=>T)
6.2 De kandidaat kan correct handelen en communiceren bij een asbestincident.	6.2.1 De kandidaat kan de stappen van een persoonlijke ontsmettingsprocedure (decontaminatie) na blootstelling of na het betreden van een besmette zone correct beschrijven (P)
	6.2.2 De kandidaat kan uitleggen wie hij moet informeren bij een asbestincident (intern naar preventiemedewerker/HVK, extern naar opdrachtgever / inspectie) (P=>T)

7. Veilige afvalverwijdering

Context: De kandidaat kan de voorschriften voor het veilig omgaan met asbesthoudend afval benoemen en is in staat om te beoordelen of de verpakking en etikettering voldoen aan de gestelde criteria.

Eindterm	Toetstermen (incl. Taxonomie)
7.1 De kandidaat kan asbestafval volgens de geldende regels verpakken, opslaan, controleren en aanbieden voor transport en verwerking.	7.1.1 De kandidaat kent de specifieke eisen voor het verpakken van asbestafval (dubbelwandig plastic van minimale dikte, luchtdicht afsluiten) (B)
	7.1.2 De kandidaat kan controleren of de voorgeschreven asbestwaarschuwingsetiketten (logo en tekst) correct zijn aangebracht op de verpakking (B)
	7.1.3 De kandidaat kan de regels voor de tijdelijke en veilige opslag van asbestafval op de werklocatie (bijv. in afgesloten containers) benoemen (B)
	7.1.4 De kandidaat kan de transport- en administratieve verplichtingen (zoals afvalstroomnummers en begeleidingsbrieven) voor het aanbieden bij een erkende verwerker identificeren (B)

8. Eisen voor medisch toezicht

Context: De kandidaat is op de hoogte van de wettelijke verplichting van de werkgever om werknemers periodiek in de gelegenheid te stellen een medisch onderzoek te ondergaan.

Eindterm	Toetstermen (incl. Taxonomie)
8.1 De kandidaat kent de regels, rechten en verantwoordelijkheden rond periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO) en weet welke instanties dit mogen uitvoeren.	8.1.1 De kandidaat kan uitleggen wat de werkgever wettelijk moet regelen rond het periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO) (K).
	8.1.2 De kandidaat kan de rechten en plichten van de werknemer ten aanzien van deelname aan het medisch toezicht toelichten (K)
	8.1.3 De kandidaat weet welke medische instanties (zoals een gecertificeerde arbodienst of bedrijfsarts) bevoegd zijn om dit specifieke onderzoek uit te voeren (K)